Poštnina pavsalirana

Leto III., stev. 101 — V Ljubljani, sobota dne 29. aprila 1922 — Posamezna štev. 75 par - 3 K

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . 240 K
mesečno . . . . . 20 „
za inozemstvo . . 400 „

Oglasi za vsak mm višine stolpca (58 mm) . 2 K
mali oglasi do 30 mm stolpca (58 mm) . 2 „

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo: Miklošičeva cesta št. 16/I. Telefon št. 72.
Upravništvo: Frankopanova ulica št. 64. Telefon št. 36.
Račun kr. pošt. ček. urada štev. 11.842.

Ljubljana, 28. aprila.

V kemiji igra zelo važno vlogo proces vretja, pri katerem razkrajajo mikroorganizmi višje sestavljene organične sestavine v priprostejše. Najbolj poznano je vretje mošta. Šele potem, ko se ob razvoju močnih plinov ogljikove kisline izločijo na vrhu pene in vsedejo na dno motne substance, teče iz soda čisto vino. Vretje pomeni navadno v gospodarstvu blagoslov. Le kdor ne zna ž njim ravnati, temu grozi škoda in mesto čistega vina mu ostane kozga ali pa se sod — razleti.

Tudi politično življenje posnema naravo in zato so v človeški družbi od časa do časa dobe, ko se nahaja javno življenje v stanju vretja. Danes živimo v takem času. Stari svet se razkraja in mesto njega nastaja nova družba. Tem bolj je očiten in naraven ta proces pri nas, ko nastaja po razkroju Avstro - Ogrske nova nacijonalna tvorevina. Zato ni prav nič čudno, da je v današnjem življenju vsepovsod samo vretje, sama negodnost in nezrelost.

Znanost, v kolikor ne temelji na eksperimentu, zlasti filozofija, se nahaja v veliki neorijentiranosti, v vpodabljajoči umetnosti se borijo nešteti — izmi, literatura išče novega izraza. Narodno gospodarstvo se muči v stoterih problemih — povsodi sama nerešena vprašanja, sami eksperimenti. Nikjer se življenje narodov še ni ustalilo, nikjer še ni krenilo v ravno smer normalnega razvoja.

Vrenje tudi v politiki. V politično organizacijo naroda se vjedajo razkrojevalni mikroorganizmi. Zato tako malo pozitivnih, ustvarjajočih sil, pa toliko negativnih, razdirajočih. Vseh slojev človeške družbe se je lotila nestalnost v nazorih, nesolidnost v mišljenju in otroško shvačanje javnih vprašanj. Najodličnejši intelektualci podlegajo danes pogosto brez vsake kritike nebistvenim in momentanim vplivom pocestnih gesel, gubeč izpred oči principe in pogled v bodočnost, izza vsakega ogla se pojavljajo «voditelji», ki jemljejo v zakup vso umetnost in znanost politike, goječ mesto nje brezvestno demagoštvo, družba sama tava v mraku kakor izgubljena ovca.

Pa se čudimo, da je v parlamentu tako malo delavnosti, tako pičlo razboritih mož. Poglejmo v občinske zastope, ki bi morali biti temelj države, začetek gospodarskega in političnega življenja in prerojenja, kako subtilni so tu pozitivni uspehi javnega dela.

Časopisje je poklicano biti najodličnejši faktor v politični vzgoji in pri napredku naroda. Naše časopisje je pa danes na žalost najboljši dokaz za nezrelost in nedoraslost veliki dobi sedanjega javnega življenja. Vse takozvano opozicijonalno časopisje pa kakor da bi videlo pred seboj samo en namen: konkurirati v tem, kako bi se uspešnejše mlado državo razkrojalo in razdiralo. Tako brezobzirno in brez vsakih skrupulov nismo delali Slovenci niti takrat, ko smo si prizadevali uničiti tujo nam Avstrijo! Ali je kdo teh ljudi že kdaj pomislil, kam vede ta katastrofalna politika? Ali mislijo gospodje, da bi se komunistični val, ki ga žene v brezmejno morje dr. Gosar, ustavil pred njihovim pragom? Ali kdo od njih resno misli, da nam bo Slovencem sovraštvo do Srbov, ki se sistematično in s potrojeno silo uporablja kot taktično agitacijsko sredstvo, prineslo kaj sadov? In gonja proti armadi, katera je najzanesljivejša opora države, ki nam vliva zavest varnosti napram vsem zunanjim sovražnikom in na katero smo videli apelirati največje današnje opozicijonalce za pomoč proti notranjim neprijateljem? Koliko Slovencev je interesiranih na tem, da se uničijo od podivjane množice tovarne, podjetja, hiše in posestva? Mar so Slovenci že pozabili, da je srbska vojska ustavila leta 1918. prodiranje Italijanov? Ali se ne sramuje bruhati žveplo na armado baš tista tiskarna, ki se je skrivala pod Brejčevo vlado za bajoneti srbskega vojaka? To, kar nam edino še daje kredit v zunanjem svetu, armado naskakujejo z brezvestnostjo danes radi afer, ki so v zvezi s čitanjem «Domoljuba», ljudje, ki niso v Avstriji zamudili nobene prilike, da ne bi polnoštevilno glasovali še za tako velike vojaške kredite, oni ljudje, ki so po svojem škofu blagoslavljali deset in desettisoče slovenskih mož in fantov, predno so jih pognali brez srca v strelske jarke. Nič druzega, kot golo sovraštvo do države, sovraštvo do bratskega nam srbskega plemena drži klerikalno stranko pokonci. Hujša je ta strast kot strast zveri, ki noduši lastne mladiče. Le poglejte, s kakim sadističnim užitkom naznanja klerikalno časopisje vsak najmanjši padec valute, česar noben pošten Jugoslovan, ki mu je na srcu država, ne bi mogel storiti.

Ko bereš dan na dan izbruhe katoliškega komunizma, bi se velikokrat razjokal nad narodnim in državnim izdajstvom slovenske klerikalne politike. A zopet in zopet zreš v naravo in v proces vretja, ki ti potrjuje, da nujno sledi vretju izčiščenje in da padejo pri tem vse motne substance. Narod je sam na sebi kristalno čist, klerikalizem in vse kar je v službi njegovega subverzivnega prizadevanja, pa bo izginilo na dnu kot nesnaga pri moštu. Uverjeni smo, da je z razdelitvijo države v oblasti in z zakoni o oblastnih in srezkih samoupravah odprt vretju političnega življenja ventil, ki bo naglo pospešil njega izčiščenje in umirjenje.

Razdelitev Slovenije na sreze

NA KRANJSKEM NI IZPREMEMB. — NA ŠTAJERSKEM VEČ NOVIH SREZOV.

Beograd, 28. aprila. (Izv.) Istočasno z razdelitvijo države na oblasti stopi v veljavo tudi nova razdelitev na sreze (okraje), v kolikor je nova ureditev sploh potrebna. Po ogromni večini ostanejo v veljavi še dalje dosedanji srezi kotari in politični okraji. Izpremembe se bodo izvršile le tam, kjer so potrebne iz razlogov, ki so bili merodajni za razdelitev na oblasti. Razmeroma največ sprememb bo v Sloveniji, in sicer na bivšem Štajerskem, kjer so nekateri politični okraji tako veliki, da bi bilo uspešno delo v delokrogu, ki ga srezom določa zakon o oblastni in srezki samoupravi, skrajno otežkočeno. Ti veliki okraji so se zato razdelili.

V LJUBLJANSKI OBLASTI ostanejo vsi dosedanji politični okraji na bivšem Kranjskem. K njim pa prideta še dva nova okraja, in sicer **laški**, ki bo obsegal sodni okraj Laško, ter **brežiški** s sodnima okrajema Brežice in Sevnica.

MARIBORSKA OBLAST bo imela brez Medjimurja 12 srezov, in sicer:

1.) **Maribor, levi dravski breg** (mesto Maribor, na levem bregu Drave ležeči del sodnega okraja Maribor in sodni okraj Sv. Lenart).

2.) **Maribor, desni dravski breg** (na desnem bregu Drave ležeči del sod. okr. Maribor in sodni okraj Slov. Bistrica).

3.) **Dravograd** (sodna okraja Marenberg in Guštanj).

4.) **Slovenjgradec** (sodna okraja Slovenjgradec in Šoštanj, izvzemši občino Šmartno ob Paki, in od konjiškega okraja občini Gornji Dolič in Kozjak).

5.) **Konjice** (sodni okraj Konjice, izvzemši občini Gornji Dolič in Kozjak).

6.) **Gornji grad** (sodni okraj Gornji grad in občino Šmartno ob Paki od šoštanjskega sodnega okraja).

7.) **Celje** (sodna okraja Celje in Vransko, občina Sv. Rupert od laškega sodnega okraja Trojana od brodskega in Motnik ter Špitalič od kamniškega).

8.) **Šmarje-Rogatec** (sodni okraji Šmarje, Rogatec in Kozje brez občin Veliki kamen in Mrčna sela, ter od ptujskega sodnega okraja občina Stoperce).

9.) **Ptuj** (sodna okraja Ptuj, izvzemši občino Stoperce in Ormož).

10.) **Ljutomer** (sodni okraj Ljutomer, na desnem bregu Mure ležeči del bivšega radgonskega okraja in Apaška kotlina).

11.) **Murska Sobota** (sodni okraj Murska Sobota).

12.) **Dolnja Lendava** (sodni okraj Dolnja Lendava).

Sedeži navedenih srezov, zlasti na novo ustanovljenih še niso definitivno določeni.

Seja narodne skupščine

DVANAJSTINE V NAČELU SPREJETE. — NESPORAZUM Z RADIKALCI RADI FINANČNIH STRAŽ.

Beograd, 28. aprila. (Izv.) Dopoldansko sejo skupščine je otvoril predsednik dr. Ribar ob 11. uri. Pred prehodom na dnevni red je posl. Franić (zemljoradnik) vprašal predsednika, zakaj ministri ne odgovarjajo na interpelacije. Dr. Ribar je odgovoril, da jih je že ponovno opozoril na to, a nimajo za odgovore potrebnih podatkov. Nato je Franič zahteval, naj se v poslovnik stavi odredba, ki kaznuje ministre, ki ne bi hoteli odgovarjati na stavljene jim interpelacije. Zatem je zahteval besedo dr. Momčilo Ivanič, ki je obžaloval, da je predsednik dovolil govoriti Franiču več kakor pet minut, kolikor je določeno po poslovniku. Dr. Ribar je odgovoril, da mu je to znano, a je pustil Franiča govoriti samo zato, ker se je dosedaj šele prvič oglasil v skupščini k besedi. (Buren smeh).

Sledilo je nadaljevanje razprave o budžetnih dvanajstinah in je kot prvi govoril skoro pred prazno dvorano dr. Ivanič. Seja je bila zaključena ob 12.30 in sklicana prihodnja za 16. uro.

Beograd, 28. aprila. (Izv.) Popoldne ob 16. uri se je nadaljevala seja Narodne skupščine. Govoril je nar. posl. Vlada Savić, ki se je pritoževal, da v dvanajstinah ni nič poskrbljeno za srbskega seljaka, ki je največ trpel vsled vojne. Zaradi tega bo glasoval proti dvanajstinam.

Nato je dr. Karamehmedović podal v imenu Maglajičeve muslimanske skupine izjavo. Treba je dati državnemu aparatu možnost, da redno furkcionira in bo zato glasoval za dvanajstine, zlasti pa še iz razloga, ker se je vlada v proračunskih dvanajstinah pokazala lojalna napram muslimanski organizaciji s tem, da je sprejela vanje kredit 90 milijonov dinarjev za likvidacijo agrarnih odnošajev v Bosni in Hercegovini.

Nato je izjavil posl. Milan Rojc, da bo glasoval za predlog o dvanajstinah. To pa naj se ne tolmači tako, da odobrava vladino politiko. Vendar sedanji trenutek ni umesten, da bi se izvajale konsekvence, ker je treba državi zakonite podlage za vzdržavanje državnega aparata.

Zbornica je nato prešla na načelno glasovanje o dvanajstinah. Glasovalo je 185 poslancev, 129 za, 56 proti. Predsednik izjavlja, da so dvanajstine v načelu sprejete.

Pričela se je specialna debata. Pri čl. 61 zaradi 90 milijonov dinarjev za likvidacijo kmetskih odnošajev v Bosni in Hercegovini, je stavil zemljoradnik dr. Vasil Popović protipredlog, da se odobri ministrstvu za agrarno reformo vsota 20 milijonov dinarjev kot kredit zemljoradnikom za odkup zemlje. Popovičev predlog je bil izročen finančnemu ministru v uvaževanje.

Pri členu 64., ki govori o tem, da se finančne straže podredijo finančnemu ministrstvu in ne več vojnemu, so se uprli radikalci. Seja je bila zato ob pol 20. uri prekinjena. Radikalci so odšli v svoj klub, da se posvetujejo. Posvetovanje ni imelo uspeha. Predsednik je zato ob 21. uri ponovno otvoril sejo ter predlagal, da se takoj zaključi. Radikalci niso bili prisotni. Nastal je vik proti predsednikovemu predlogu. Dr. Ribar je nato konstatiral, da skupščina nima kvoruma ter je napovedal prihodnjo sejo za jutri ob 10. uri.

UKAZ O UPRAVNI RAZDELITVI OBJAVLJEN.

Beograd, 28. aprila. (Izv.) Današnje «Službene Novine» objavljajo kraljevski ukaz o upravni razdelitvi države na oblasti.

Evropska garancijska pogodba

Genova, 28. aprila. (Izv.) Danes ob desetih dopoldne se je vršil daljši razgovor med Schanzerjem in dr. Benešom, na katerem se je poskušal doseči sporazum med stališčem Italije in Male antante glede mirovnega garancijskega dogovora. Kakor se govori, so razgovori ostali brezuspešni.

Pariz, 28. aprila. (Izv.) Pertinax piše v «Echo de Paris», da je v posvetovanjih glede evropskega pakta Lloyd Georgea in proti predlogu dr. Beneša nastal popoln zastoj. Dokler se ne reši najnovejši politični konflikt med Francijo in Anglijo, ne bi imelo zmisla razpravljati o sklenitvi mirovne konvencije.

PAUL DESCHANEL UMRL.

Pariz, 28. aprila. (Izv.) Danes popoldne je umrl Paul Deschanel, bivši predsednik francoske republike. Pred štirinajstimi dnevi je zbolel na hudi influenci, kateri je sedaj podlegel.

VOLITVE V MADŽARSKI PARLAMENT.

Budimpešta, 28. aprila. (Izv.) Volitve za narodno skupščino so določene za 28. maja in 3. junija.

Poostritev spora z Italijo

NESPREJEMLJIVE ITALIJANSKE ZAHTEVE. — NINČIĆ ODPOTOVAL V BEOGRAD.

Genova, 28. aprila. (Izv.) Na sestanku Schanzerja in Ninčića pred Ninčićevim odhodom iz Beograda je predložil Schanzer naslednje glavne točke italijanskega programa:

1.) *Italija hoče takoj pristopiti izvršitvi rapalske pogodbe v obliki, kakor je objavljena v parlamentu in od njega sprejeta*

2.) *Jugoslovani naj istočasno izvrše svoje obveznosti, prevzete v istem dogovoru.*

3.) *Zader se naj sporazumno osvobodi nevzdržne situacije, v kateri se nahaja danes radi popoldne izolacije od ostalega dalmatinskega teritorija.*

4.) *Sporazumno naj se uredi vladni sistem na Reki, kateri se prepusti celi teritorij nekdanjega madžarskega «corpus separatum» z ozemljem, ki je temu pripadal* (torej tudi Baroš? Ured.).

Rim, 27. aprila. (Izv.) Listi pišejo — očividno inspirirano — o italijansko-jugoslovenskih pogajanjih v St. Margheriti: «Vest, da so bila prekinjena pogajanja med Italijo in Jugoslavijo glede izvedbe rapalske pogodbe in ureditev reškega vprašanja, ni točna. *Pravilnejše je reči, da se prava pogajanja pravzaprav še niti začela niso.* Razgovori med Tostim in Contarinijem na eni in dr. Ninčićem na drugi strani so imeli doslej le poluraden in preliminaren značaj. Ti razgovori se še vedno nadaljujejo. Če se tudi komu zde taki razgovori malenkostni, pa so vendar važni, ker bodo pokazali pravo stvarno stanje.

Res pa se pri dosedanjem izmenjavanju misli še ni našla formula, na podlagi katere bi se začela oficielna pogajanja, in to z obeh strani kolikor mogoče stvarno in objektivno, kajti g. Pašić, ki mora računati s težko situacijo v beograjskem parlamentu, še ni pristal na predloge, katere je formulirala Italija kot podlogo za pogajanja.

V kolikor smo informirani, je predlagala Italija, naj se najprej uvedejo vsi odnošaji, ki so predvideni v rapalski pogodbi, potem šele naj se otvori razpravljanje o reškem problemu in končno začeti pogajanja glede Reke, v kolikor se tičejo samo Italije in Jugoslavije. Toda kakor se vidi, vstraja država SHS. na stališču naj se razpravlja o izpraznitvi tretjega pasu Dalmacije in o reškem problemu še prej, nego se začne razprava o številnih določbah rapalske pogodbe.

Kar se tiče reškega problema, *zahteva beograjska vlada, naj se vršijo pogajanja à trois, med Jugoslavijo, Italijo in Reko, namesto a deux, da se tako* uredi tako pereče vprašanje zakonite vlade neodvisne države Reke.

Moremo trditi, da vlada SHS. ne glede na težavni potek pogajanj v St. Margheriti ni zopet ponovila svoje zahteve, Zveza narodovo registrira rapalsko pogodbo.

Trst, 27. aprila. (Izv.) Današnji «Piccolo» poroča iz Genove: Jugoslovenski zunanji minister Ninčić je odpotoval nocoj v Beograd, odkoder se vrne prihodnjo sredo. Namen njegovega potovanja je obvestiti Pašića, ki leži bolan od zadnje avtomobilske nesreče, o splošnem poteku genovske konference in o podrobnostih glede pogajanj v Rapallu o izvedbi rapalske pogodbe.

Italijanski zunanji minister Schanzer se je danes pred Ninčićevim odhodom ž njim eno uro razgovarjal v hotelu Bristol. Vesti zadnjih dni, po katerih naj bi se bila pogajanja ob nepremostljivih zaprekah razbila, niso točne. Pogajanja so se stalno nadaljevala in upati je, da se bodo po povratku Ninčića iz Beograda približala sporazumnemu zaključku.

Mala antanta ne gre s Francijo

ZNAČILNA IZJAVA DR. BENEŠA.

Pariz, 28. aprila. (Izv.) Dopisnik «Tempsa» je skušal dobiti od zastopnikov Male antante izjave glede vprašanja, kako stališče bi te države zavzele, ako bi se razrušila «entente cordiale» med Francijo in Anglijo. Dr. Beneš je izjavil: Prosimo francosko vlado, da nas ne prisili, da bi morali voliti med Anglijo in Francijo. V krogih češkoslovaške delegacije se govori, da se je pri pogajanjih med Barthoujem in dr. Benešom razpravljalo tudi o vprašanju, ali je Mala antanta pripravljena zapustiti konferenco, ako bi to storila francoska delegacija. Dr. Beneš je baje odkrito odgovoril, da Mala antanta ne bi mogla slediti takemu koraku Francije, ker bi to pomenilo izzivanje Anglije.

Borba za noto Rusiji

ANGLEŠKO IN FRANCOSKO STALIŠČE. — LLOYD GEORGE PROTI FRANCIJI.

Genova, 28. aprila. (Izv.) Današnjo sejo politične podkomisije, ki je bila zelo burna in je trajala pozno v noč, je otvoril Schanzer, ki je preciziral italijansko stališče glede zavezniške spomenice o Rusiji. Izjavil je, da se morajo staviti Rusom praktični predlogi. Nato je Barthou objasnil govorice glede svojega odpotovanja, nakar je govoril Lloyd George, ki je izjavil, da je prejel francosko besedilo spomenice šele pred pol ure. Po njegovem mnenju vsebuje francosko besedilo nekatere klavzule, ki jih Rusi ne morejo sprejeti. Ima vtis, da se hoče francoski dokument povrniti na sklepe, ki so se že storili. Lloyd George meni, da uvod francoskega načrta spomenice poudarja preveč grozni gospodarski in socialni položaj, v katerem se nahaja današnja Rusija. Misli, da je ta načrt bolj propagandni spis proti boljševizmu kot praktična obrazložitev za pomoč Rusije. Predlogi francoskega načrta so preveč splošni, da bi mogli dovesti do konkretnejših dogovorov. Temu nasproti vsebuje angleški načrt bolj precizne predloge Italije, Anglije, Belgije in nekaterih nevtralcev.

Barthou je v daljšem govoru zavrnil te obdolžitve. Poudarjal je, da francoski dokument ni antiboljševističnega značaja.

Švicarski delegat Motta je obrazložil naziranje nevtralcev, da se mora v Genovi priti do sporazuma z Rusijo. Tudi on meni, da se je treba izogniti nepotrebnim ostrinam proti Rusiji.

Schanzer je tukaj prekinil precej burno debato ter predlagal, naj se preide k smotrenem delu in naj se prečitata oba načrta. Ko se je to zgodilo, je stavil predlog, ki so ga vsi sprejeli, naj se osnuje podkomisija, ki naj prouči angleški in francoski načrt. V to podkomisijo so bili izvoljeni generalni tajnik konference baron Avezzano za Italijo, Della Croix za Belgijo, Grieen za Anglijo in Barrere za Francijo. Politična podkomisija se zopet sestane jutri dopoldne, da sprejme končno poročilo te posebne komisije.

BARTHOU POKLICAN V PARIZ.

Genova, 28. aprila ob 12.40 pop. (Izv.) Kriza se je poostrila. Barthou je dobil danes ponoči od min. predsednika nalog, naj pride v Pariz, da poroča pred ministrskim svetom zlasti o vprašanju sankcij. Barthou odpotuje jutri zjutraj. Izjavil je, da upa, da se bo mogel v sredo zjutraj vrniti v Genovo. Za danes popoldne sklicana seja podkomisije za ruske zadeve pa se bo vršila vseeno.

Seja vrhovnega sveta

Pariz, 28. aprila. (Izv.) Davi se je v zunanjem ministrstvu sestavil vrhovni svet, da razpravlja o nekaterih manj važnih vprašanjih. Zastopnikom časopisja se ni izdalo nobeno poročilo. Predlogu francoske vlade, naj se poveri poslaniški svet s poučevanjem rusko-nemške pogodbe, se ni ugodilo, ker je Lloyd George kot odgovor na francoski predlog, ki mu je bil izročen predlagal sestanek vrhovnega sveta v Genovi.

ČASOPISNA MIZERIJA NA DUNAJU.

Dunaj, 28. aprila. (Izv.) «Arbeiter Zeitung» naznanja, da bo vsled prevelikega primanjklaja ustavila izhajanje svoje večerne izdaje s 1. majem. Veliki dnevniki naznanjajo, da bodo morali povišati mesečno naročnino od 1800 na 2100 kron.

VELIKA RUDNIŠKA EKSPLOZIJA.

Bukarešta, 28. aprila. (Izv.) V državnih rudnikih v Lupeniju (Erdeljska) se je včeraj dogodila velika eksplozija. Več kot sto oseb je postalo žrtev nesreče.

Buren dan v parlamentu

Beograd, 27. aprila.

Dopoldanska in popoldanska seja parlamenta sta bili danes zelo nemirni. Prišlo je opetovano do burnih incidentov. Junaki dneva so bili naši klerikalci: dopoldne gospod Skobrne, popoldne pa posl. Brodar in Žebot, ki je kot urednik «Straže» že sam na sebi izzivalna pojava.

Posl. Skobrne se je na dopoldanski seji javil k besedi, da bi govoril o proračunskih dvanajstinah za maj in juni, ves njegov govor pa je bil le reklama za povišanje duhovniških plač in za duhovščino, katere zasluge na vseh poljih je povzdigoval v nebesa. Čuli smo naravnost gorostasne trditve. Zlorabljajoč nekatere slučaje nacijonalne nestrpnosti proti slovenskim duhovnikom na Štajerskem v prvih dneh vojne, je posl. Skobrne pripovedoval parlamentu, da so bili naši župniki in kaplani «srbofili» in da so trpeli po ječah. Zbornica je to trditev kvitirala s prisrčnim smehom. Slovenci se moramo duhovnikom zahvaliti, da imamo tako malo analfabetov. Ko je omenjal zasluge duhovščine na literarnem in kulturnem polju, je navajal med drugimi tudi Gregorčiča. Posl. Mermolja mu je zaklical: «Kaj pa ste delali z Gregorčičem! Celo življenje ste ga preganjali, še maševati ni smel, sedaj ga pa reklamirate zase!» Posl. Skobrne je potem poizkušal prepričati skupščino o potrebi, da se duhovnikom povišajo plače, ter je trdil, da vlada zahteva v dvanajstinah povišanje davkov, trošarine itd. Posl. Urek zakliče: «Kje so povišani davki! Če lažete doma, ne lažite vsaj tukaj.» Ko je govoril o tem, kako strašno se godi našim fantom pri vojakih, je omenil posl. Majcen, da je bil baš v času Koroščevega ministrovanja l. 1920. razširjen srbski vojaški zakon na vso državo, na podlagi katerega morajo sedaj naši fantje služiti tudi v Macedoniji. (Korošec molči). Medtem se prerekata poslanca Majcen in Šimrak, koga je morala predvsem ščititi srbska vojska v Sloveniji. Posl. Majcen je zaklical: «L. 1920. ste streljali na Zaloški cesti delavce in je potem v zavarovanje Katoliške tiskarne in svoje osebe gosp. Brejc klical srbsko vojsko na pomoč! Takrat je bil gospod Korošec minister.» (Korošec molči.) Posl. Skobrne nadaljuje: Vlada je izpremenila zaželjeno domovino, katero smo mi pričakovali s tako vročimi željami, (ironični klici pri kmečkih poslancih) v hišo nezadovoljstva. (Medklici iz kmetijske stranke: «Vzemite «Slovenca» iz vojne dobe v roke, berite Šusteršičevo brošuro! Nezadovoljni ste, ker Vam ne damo izkoriščati narod!) Posl. Skobrne je potem še povedal, da je katoliška duhovščina nabrala največ podpisov za majniško deklaracijo (medklici: «Za okvir!») in je vzkliknil: «Dajte nam nove volitve!» Protiklici: «Šusteršič Vas bo snedel!» Smeh.

Popoldne je bila na vrsti Brodarjeva interpelacija radi vojaka Gorjanca, ki je bil nekaj časa v preiskovalnem zaporu. V dvorani je kmalu postalo neobičajno živahno. Poslanca Brodar in Žebot sta v svojih govorih pripovedovala o raznih nasilstvih, ki da se gode v vojski, nista pa podkrepila svojih trditev z nobenim dokazom. Pritoževala sta se zlasti, da je v vojski prepovedano čitanje «Domoljuba». Med govorom obeh poslancev je prišlo med klerikalci in naprednimi strankami do ostrih spopadov. Predsednik dr. Ribar je moral večkrat miriti in pozivati na red. Vojni minister je v svojem govoru naglašal, da ne dopusti, da se na tak način žali našo vojsko in ji jemlje ugled. Posl. Brodar je bil pri svoji interpelaciji slabo informiran. Postopanje vojaške oblasti je bilo pravilno in so se v preiskavi razkrile mahinacije vojaka Gorjanca. Pri njem so se našli dokumenti in dokazi, da je nabiral med vojaki podpise na izjavo, da se vojaki mučijo in da se jim godi slabo. Dalje so se našli pri njem koncepti pisem, ki jih je pisal drugim vojakom v Sloveniji in v katerih se je pritoževal, kako strašno je življenje v vojski. Klerikalci so poizkušali vojnega ministra prevpiti.

Posl. dr. Kukovec je nato izjavil, da se v interpeliranem slučaju ni zgodilo nobeno nasilstvo. Jasno je razvidno, da je ta vojak vršil nedopustno propagando, kar je dokazala preiskava; pri njem so se našli pozivi, na katere je pri vojakih nabiral podpise. To vse je po vojaški disciplini prepovedano. Posl. Brodar ni niti najmanje dokazal, da se je vojaku zgodilo kako nasilstvo, temveč je le trdil, da je bila preiskava proti vojaku Gorjancu. Ta je bil poprej v preiskavi, pa je bil izpuščen in je še danes seveda živ in zdrav. Ako pa morda prepoved čitanja lista «Domoljuba» pomenja žalitev verskega čuta, opozarja na vsebino zadnje številke tega lista, po kateri lahko vsakdo presodi, ali je to primerno čtivo za vojake. V omenjenem izvodu lista se napadajo poslanci SKS kot nekaki izdajalci — ker niso glasovali za izročitev vojnega ministra Zečevića. Dalje hujska «Domoljub» vojake, češ, da se je minister dr. Žerjav vozil težko bolan v zakurjenem vozu, medtem ko so se morali voziti vojaki v nezakurjenih vozovih in riskirati življenje za državo, za katero minister Žerjav še ni ničesar storil. V dopisu iz Negotina pripoveduje «Domoljub» na hujskajoč način, češ, kako kruto Srbi ravnajo z vojaki na transportih po železnicah itd. Vsak slučaj nekorektnega postopanja z vojaki se mora preiskati in najostrejše kaznovati. Toda z interpelacijami, kakršna je Brodarjeva, ne koristimo nikomur. Zato naj skupščina preide preko te interpelacije na dnevni red. Govor poslanca dr. Kukovca je skupščina sprejela z živahnim aplavzom, dočim so ga klerikalci ponovno poizkušali onemogočiti. Predsednik Ribar je moral opetovano energično posredovati.

Predlog posl. Kukovca je bil sprejet z veliko večino.

Odločno odklanjamo

Včerajšnji tržaški večerni «Piccolo» objavlja poročilo svojega glavnega urednika G. Stefanija iz Genove, v katerem se pripoveduje, da se je tržaški poslanec G i u n t a zopet vrnil v Genovo in imel tamkaj več razgovorov z odličnimi člani italijanske delegacije na konferenci. Razgovori so se tikali seveda predvsem tržaških vprašanj, kakor železniških zvez z zaledjem preko Podbrda in Postojne in podobnih takih stvari, v katerih prihaja v prvi vrsti v poštev neposredno zaledje Trsta, Jugoslavija, potem pa tudi oddaljenejše, Češkoslovaška in Poljska. «Piccolo» zatrjuje, da se je s strani laških vladnih zastopnikov zagotovilo poslancu Giunti, da ga dovedejo v osebne stike s češkoslovaškimi in poljskimi delegati, a končno celo tudi z — jugoslovanskimi!

Ker nimamo povoda, da bi ne verjeli tej «Piccolovi» vesti, smatramo za popolnoma verjetno, da bo kak italijanski delegat v resnici skušal spraviti tržaškega poslanca Giunto v osebni stik z enim ali drugim članom naše delegacije, in zato kličemo z vso odločnostjo: **Ne! Nikdar ne!**

Kdo je ta — poslanec Giunta?

Tržaški poslanec Giunta je tisti zločinski vodja primorskih fašistov, ki se je tekom volilnega gibanja za državnozborske volitve na javnem shodu pobahal, da je bilo prvo njegovo politično delo na Primorskem — požig Narodnega doma v Trstu!

Ali je mogoče potem, da bi kak član jugoslovanske delegacije izpregovoril tudi le besedico z zločinskim požigalcem naših Narodnih domov, s človekom, ki je po svojih fašistovskih divjakih dal z gorjačami pobijati in z bombami mesariti naše krvne brate, jih preganjati kakor divje zveri in mučiti, kakor ne mučijo svojih vjetih sovražnikov niti najbolj divji divjaki v najtemnejšem delu Afrike? Danes, ko še vedno štrle v nebo od dima in plamena očrneli spomeniki Giuntovega fašistovskega besa, ko še ni trava prerastla grobov žrtev fašistovskega divjanja nad našim nesrečnim narodom, ko še v ogromnem številu ječe po smrdljivih, duha in telo ubijajočih ječah naši ljudje samo zato, ker se niso po fašistovskih divjakih dali pobiti in ubiti kakor stekli psi na cesti, temveč so se jim postavili v bran, da rešijo sebe in svojce; danes, ko še vedno naš človek ne sme v Trstu in po vsej Istri naglas izreči besede v svojem jugoslovanskem jeziku, ne da bi bil zato izpostavljen najhujšemu nasilstvu s strani fašistovskih divjakov: — danes naj službeni zastopniki jugoslovanskega naroda, jugoslovanske države prijateljsko razpravljajo s početnikom in povzročiteljem vseh teh grozodejstev, kako naj naš jugoslovanski narod, naša jugoslovanska država pomaga, da si bo opomogel, tistemu Trstu, ki si je izbral tega zločinca vseh zločincev za svojega zastopnika?!

Ne! Nikdar ne!

Kateri član jugoslovanske delegacije na konferenci v Genovi bi si hotel omazati svojo roko, da bi jo podal takemu človeku?! Kdo bi hotel postati sokrivec njegovih v nebo vpijočih zločinov,! Kdo bi si hotel nakopati prokletstvo vsega jugoslovanskega naroda?! Meja naše države naj bi ne prestopil več, ker za takega izdajalca naših neodrešenih bratov - mučenikov ne bi bilo mesta med nami!

S krvnikom naših bratov nobenega stika, nobene besede! Sam dotik njegove roke je zločin, je izdajstvo!

Giuntov Trst, Trst požigalcev jugoslovanskih domov in morilcev naših bratov si je sam določil svojo usodo: — naj pogine!

Za gladno Rusijo.

Odbor za pomoč gladujočim v Rusiji bo izdal v začetku maja v obliki brošure slovito Nansenovo predavanje «O gladu v Rusiji».

Odbor bo izdal tudi nabiralne bloke za pobiranje prispevkov a 25 par, 50 par, 1, 5 in 10 Din.

Odbor prosi vsa naša društva in vse občinstvo, da naroča brošure in prevzame v razprodajo bloke. Položnice odbora za čekovni urad bodo imeli v zalogi vsi naši poštni uradi. Prispevki pa se lahko pošiljajo tudi direktno na naslov odbora, Ljubljana, vseučilišče.

Na milijone ljudi umira v Rusiji gladu. Na sto in stotisoče je med njimi male, nedolžne dece.

Vi očetje in matere, ki ste tako srečni, da morete vsak dan nasititi svoje malčke, spominjajte se ob vsaki priliki njih nesrečnih malih bratcev in sestric!

Darujte za gladujoče v Rusiji!

Nov roman „Jutra".

3. maja prične «Jutro» priobčevati nov roman. To pot smo se odločili za zgodovinsko snov in bomo iz obilice zanimivih in napetih priobčil roman

«HČI PAPEŽA»

Lukrecija Borgia.

Roman je napisan po beležkah papeževega tajnika škofa Burkharda, ki so jih našli zgodovinarji med ogromnim materijalom, spravljenim v vatikanskih arhivih. Roman opisuje življenje, doživljaje in delovanje proslulega papeža Aleksandra II. iz rodu Borgia, njegove hčere Lukrecije in sina Cezarja, kardinala, vojskovodje in zločinca. Roman se godi v 15. stoletju, ko je bila posvetna moč rimske cerkve na višku in je začela kmalu nato propadati ob živahnem sodelovanju ravno papeške rodbine Borgijcev.

Ako si hočete zagotoviti to nad vse zanimivo čtivo, si nemudoma naročite «Jutro». Da boste lahko čitali roman že od vsega početka, Vam priporočamo, da pošljete naročnino čimprej. Zlasti velja to za nove naročnike, katerim bi se lahko zgodilo, da bi ne mogli več prvih številk romana dobiti, ako bi se prijavili prepozno. Naročnina za «Jutro» znaša na mesec samo 7.50 Din ali 30 K.

Upravništvo «Jutra»,
Ljubljana, Prešernova ulica 54.

Politične beležke

+ **Izvrševalni odbor JDS za mariborsko okrožje** ima svojo sejo v nedeljo, dne 30. aprila ob 9. dopoldne v mali dvorani hotela «Union» v Celju. Na dnevnem redu je politično poročilo posl. drja. Kukovca, izvolitev ožjega načelstva ter sklepanje o važnih organizacijskih vprašanjih.

+ **Intrige proti ministru Ninčiću.** Iz Beograda nam poročajo: Zadnje dni se neprestano širijo vesti, da je Ninčićev položaj omajan in da je računati z njegovo demisijo. Značilno je, da so se te vesti najprvo pojavile v listih, ki so v službi gotovih radikalskih krogov. Od tam so prešle v razne pokrajinske novine. V vladi nikdo nič ne ve o tem, da bi bila Ninčićeva pozicija oslabljena. Zatrjuje se, da gre za maščevanje bivšega šefa presbiroja Tajetova, katerega je Ninčić odstranil, da omogoči reorganizacijo tega urada. Z druge strani poročajo, da je oče intrige neki radikalski politik, ki bi rad prišel na Ninčićevo mesto. Zanimiva je ta kampanja proti ministru, ki je pokazal precej razumevanja za modernejšo zunanjo politiko. Dr. Ninčić je v ostalem kakor znano radikal.

+ **Protest slovaških strank proti intrigam slovaške ljudske stranke.** Slovaške stranke so poslale te dni ministrskemu predsedniku dr. Benešu v Genovo nastopni protest: Kakor poročajo listi, je odposlalo načelstvo slovaške ljudske stranke v Genovo delegacijo z naročilom, da posreduje pri inozemskih delegacijah z ozirom na notranja politična državna vprašanja Češkoslovaške Združene stranke Slovaške odločno protestirajo proti temu ukrepu slovaške ljudske stranke in proti vsakemu vmešavanju vnanjih držav v notranje zadeve češkoslovaške republike. Saj tudi slovaška ljudska stranka ne predstavlja več kot 3% (!) volilcev republike in 20% slovaških volilcev. Iz tega razloga slovaška ljudska stranka nima pravice govoriti v imenu Slovaške, še manj pa v imenu države. Edino češkoslovaška vlada in njena delegacija sta pooblaščeni, da zastopata v Genovi ČSR. Protest so podpisale: slovaška narodna stranka, stranka malih posestnikov, socijalno - demokratska stranka in socijalistična stranka za Slovaško.

Po svetu

— **Prva železobetonska ladja** v Evropi, katero je zgradila neka češka železobetonska tvornica, odplove te dni pod češko zastavo po Donavi v Rumunijo. Ladja je dolga 60 m, široka 8.2 m in ima 700 ton.

— **Telefonska zveza Trst-Dunaj** je vzpostavljena od 12. t. m. preko Beljaka.

— **Novi zakoni v Rusiji.** «Neue Freie Presse» piše, da se bo začetkom maja sestal plenum vseruskega osrednjega izvrševalnega odbora, da odobri celo vrsto zakonov, ki jih je svet ljudskih komisarjev že sprejel. Med drugimi pridejo na dnevni red: nov kazenski zakonik in nov kazensko-pravni red, uredba o stanu odvetnikov in zakon o državnem pravdništvu, odlok o novih podlagah za lastninsko pravo, razni davčni zakoni, ter ureditev rabe zemlje. V slučaju ugodnega izida genovske konference se predloži tudi načrt komisarijata vojne za znižanje staleža ruske vojske.

— **Čičerin in italijanski komunisti.** Vodja italijanskih komunistov je napovedal Čičerinu in Krasinu v Genovi svoj obisk, kar sta pa ta dva odklonila, češ da bi bil tak sestanek nelojalnost napram Italiji, čije kralj smatra člane ruske delegacije za svoje goste.

— **Farncozi in Sirijci.** Protifrancoski pokret v Damasku in v onih delih Sirije, ki se nahajajo pod francosko upravo je dobil že značaj ustaje. Sirijci zahtevajo ukinjenje francoskega mandata nad svojo domovino in celo tamošnji kristjani zahtevajo plebiscit. Francozom se očita v Siriji izsiljevanje previsokih davkov, nepotizem, izrabljanje dežele v gospodarskem smislu in preostra pisemska cenzura.

— **Potresna katastrofa na Japonskem.** Vsled izbruha ognjenika Osama Jama je bil v Tokiu 26. t. m. strašen potres, ki je revnejša predmestja te japonske prestolice skoro popolnoma uničil. V Tokiu in Jokohami je škoda vsled potresa velikanska. Pod razvalinami je pokopanih še neznano, a vsekakor ogromno število ljudi. Tudi poslopje amerikanskega poslaništva v Tokiu je porušeno, mestni vodovod tako poškodovan, da bo trajalo več mesecev, predno ga bodo zopet za silo popravili.

Prosveta

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE.

Drama.

Sobota, 29. aprila: «Otok in Struga». E.
Nedelja, 30. aprila: «Pohujšanje v dolini šentflorjanski». Delavska predstava. Polovične cene. Izv.
Ponedeljek, 1. maja: «Otok in Struga». B
Torek, 2. maja: Zaprto.

Opera.

Sobota, 29. aprila: «Bajaja». D.
Nedelja, 30. aprila: «Faust». Izv.
Ponedeljek, 1 maja: «Plesni večer gdč. Lidije Wisjakove». Izv.
Torek, 2. maja: «Bajaja». C.

* * *

Mariborsko gledališče. V ponedeljek «Prodana nevesta» A, torek «Prababica» C, sreda «Dedni logar» A, četrtek «Prodana nevesta» C.

Operni pevec Kovač v Zagrebu. V nedeljo 23. t. m. je gostoval v zagrebškem gledališču v vlogi Rudolfa v «Bohemi» naš operni pevec L. Kovač. «Obzor» piše k njegovemu gostovanju: «Naš ljubljanski gost spominja po glasu na Rijavca, le da njegov glas še oddaleč ni tako izšolan in gibek. Igra dobro».

Operni pevec Marko Vušković je otvoril v Zagrebu svojo pevsko šolo, ki bo urejena po najmodernejšem pedagoškem sistemu. Vušković je znan pevec. Njegov učenec je Dalmatinec Tino Pattiera, ki je postal slaven v Chicagu in uživa v Ameriki velik sloves.

Vojnović v Odéonu. Pod tem naslovom piše «Obzor», da se upravnik pariškega Odéona pogaja za uprizoritev Vojnovičeve drame «Gospodja sa suncokretom», ki bo izšla v prevodu v knjižnici revije «Mercure de France».

«Smetana» v Osijeku. Dne 25. t. m. je koncertiralo praško pevsko društvo «Smetana» v osješkem gledališču. Uspeh je bil sijajen. Drugi dan so «Smetanaši» odpotovali iz Osijeka. V petek 28 t. m. koncertira «Smetana» v dvorani «Kasino» v Beogradu.

Simfoničen koncert priredi v Mariboru 3. maja koncertni mojster Cibulevski s sporedom: Rimskij-Korzakov: «Velikonočna svečanost», Čajkovskij: «Leto 1812.», «Slavjanska koračnica», Glazunov: «Zdenka Razin».

Vasilij Kandinskij, prvoboritelj za takozvano «absolutno» slikarstvo, se je po dolgih letih bivanja v Rusiji pred kratkim vrnil v Nemčijo, kjer je živel tudi pred vojno in kjer je izdal knjigo «Duševnost v umetnosti», ki je svoje čase povzročila celo umetniško revolucijo. Od leta 1917. dalje je bil Kandinskij podpredsednik akademije umetnostnih znanosti. Sedaj priredi v kratkem v Berlinu skupno s Chagellom razstavo, za katero se zanima ves umetniški svet.

Trije labodje», št. 2, so pravkar izšli. Vsebina: O. Župančič: Veš, kako raste hrast? — J. Pogačnik: Pastirji, Afrodite iz Kmda, Poteptani biseri. — Z. Skalicky: Večni brodar. — A. Gradnik: Po poročni noči. — Srečko Kosovel: Večerne misli, Noč, Ura poklica. — F. Bevk: Judež. — Bartol Stante: Zidanje Babilona. — C. Vidmar: Pričakovanje. — V. Premru: Ranjeni krmar. Tetoviran obraz Belo mesto. — F. Onič: Novo življenje, Pokop, Obraz hrepenenja. — S. Skerl: Slovo od ladje. — S. Melihar: Nazaj k naravi. J. Vidmar: Tri vrednote. — Listek. — Naslovno stran dekoriral B. Jakac. Slikarska priloga vsebuje 6 slik Frana Tratnika. Druga številka je krenila, kakor je razvidno že iz vsebine, na drugo solidnejšo in simpatičnejšo pot, kakor se je zaletela prva. O priliki spregovorimo o njej še obširnejše.

Sokolski vestnik

Amerikanci na ljubljanskem sokolskem zletu. Jugoslovansko časopisje v Ameriki objavlja navdušene članke in pozive ameriškemu sokolstvu, da se udeleži v čim večjem številu ljubljanskega sokolskega zleta meseca avgusta. «Jedinstvo», kateri list je pravzaprav glasilo sokolstva v Ameriki objavlja poziv našega starešinstva za zlet s podpisi prvih sokolskih zastopnikov v Ameriki.

Sokolsko društvo v Metliki priredi dne 7. maja obširen pešizlet z godbo na Trdinov vrh (sv. Jera, Gorjanci). Vsa bližnja društva, posebno planinska, se tem potom vabijo na obilen poset, kjer bo pripravljen pečen janjec in najboljša belokranjska kapljica. Odhod iz Metlike ob 3. uri zjutraj. Zbirališče pred Makarjevo hišo.

Sport

Sportne prireditve o priliki kraljeve poroke. Sportna zveza objavlja: Povodom kraljeve poroke se bodo vršile v Beogradu razne velike sportne prireditve. Klubi se opozarjajo posebno na lahkoatletične in plavalne tekme. Program doslej žal še ni objavljen, toda neglede na to opozarja Sportna zveza vse svoje klube, naj marljivo in vstrajno trenirajo. Do prireditev nas loči le še mesec dni. Brez resnega treninga naši atleti ne bodo mogli z uspehom konkurirati z izvrstnimi močmi bratskih hrvatskih in srbskih klubov.

Prvenstvene tekme v Ljubljani. V nedeljo dne 30. aprila se vrše sledeče prvenstvene tekme: na igrišču Sparta-Primorje ob 14. uri L. A. S. K.-Slovan. Sodnik g. Kepec. Ob 15.30 Hermes-Svoboda Ljubljana. Sodnik g. Jerala. Na igrišču Svoboda Moste: ob 14. uri Hermes rez.-Svoboda Moste rez. Sodnik g. Klemenčič. Ob 15.30 Svoboda Moste-Jadran. Sodnik g. Hus.

Majniški izlet. S. K. Ilirija priredi ob ugodnem vremenu dne 1. majnika skupen izlet na Šmarjetno goro. Odhod iz Ljubljane z drž. kolodvora (Sp. Šiška) opoldne ob 12. uri, poset propagandne tekme komb. moštva Ilirije proti S. K. Triglav v Kranju, nato odhod na Šmarjetno goro; vrnitev v Ljubljano ob 20.40 z gorenjskim vlakom. Odbor vabi vse redne kakor tudi podporne člane in članice k številni udeležbi. — S. K. Ilirija.

Železničarski S. K. Sisak : Ilirija. V nedeljo dne 30. aprila se vrši na igrišču Ilirije nogometna tekma med Železničarskim S. K. iz Siska in Ilirijo. Ž. S. K. je prvak sisačke župe zagrebškega podsaveza. Dosegel je več dobrih rezultatov proti zagrebškim klubom ter ga je šteti med boljše klube hrvatske province. — Začetek tekme ob 17. uri, igra se ob vsakem vremenu.

Važne nogometne tekme zadnjih dni: Švica : Francija 3 : 0 (0 : 0), Holandija : Danska 2 : 0 (1 : 0).

Zagreb : Ljubljana. I. N. S. je na svoji seji dne 25. aprila sklenil, da se vrši nogometna tekma med reprezentanco ljubljanskega in reprezentanco zagrebškega podsaveza v nedeljo, dne 30. aprila v Zagrebu. Slovensko moštvo bo nastopilo v sledeči postavi: Glaser (Maribor) — Pretnar, Beltram — Deržaj, Zupančič II, Hus — Zupančič I, Oman, Učak, Zupančič III, Vidmajer (vsi Ilirija) — Rezerva: Birsa (Primorje). Moštvo odhaja danes (soboto) ob 17.30 v Zagreb. Tekma se vrši v Maksimiru.

Lep uspeh slovenskega dirkača v Julijski Krajini. Na Belo nedeljo je priredilo tržaško kolesarsko društvo «Olimpia» cestno dirko na progi Trst-Rizan-Kozina-Divača-Komen,Nabrežina-Trst (105 kilometrov). Vpisanih je bilo 69, tekmovalo pa 55 dirkačev iz vseh krajev Julijske Krajine. Prvi je dospel na cilj Cepparo iz Vidma, drugi Renner iz Trsta a tretji član slovenskega kolesarskega društva «Balkan» Gorazd Hvala iz Trsta. Čeprav je imel med dirko defekt, je vendarle dospel le 6 minut po prvem na cilj.

Objave

* *Na čast g. dr. Karlu Trillerja* ob njegovi 60letnici priredi načelstvo demokratske stranke in klub demokratskih občinskih svetnikov večerjo v torek dne 2. maja zvečer ob 8. uri v restavraciji glavnega kolodvora. Člani načelstva in kluba demokratskih občinskih svetnikov, ki se bodo udeležili večera, naj to javijo g. Josipu Turku ali pa tajništvu stranke najpozneje do pondeljka opoldne. Tajništvo JDS Narodni dom.

* *Jubilej predsednika pevskega društva «Slavec».* Pevsko društvo «Slavec» priredi svojemu predsedniku Ivanu Dražilu povodom 30 letnega predsedovanja in imenovanja častnim članom v soboto dne 29. aprila ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma časten večer. Vabimo društva, da se po svojih članih, prijateljih, osobito pa starih pevcih častnega večera udeleže v obilnem številu.

* *Ustanovni občni zbor Jugoslovanskega akad. društva «Triglav», podružnica v Ljubljani,* se vrši v nedeljo, dne 7. maja ob pol 10. uri v zbornici univerze v Ljubljani s sledečim dnevnim redom: 1.) otvoritev, 2.) poročilo pripravljalnega odbora, 3.) referat o zgodovini in delovanju «Triglava», 4.) čitanje in odobritev pravil, 5.) volitev odbora, 6.) slučajnosti. Gospodje starejšine uljudno vabljeni. — Pripravljalni odbor.

* *Predavanje o Zrinsko-Frankopanski* tragediji priredi v nedeljo 30. t. m. točno ob 10. dop. v ljubljanski vseučiliški dvorani «Udruženje dalmatinskih akademikov» v Ljubljani. Predaval bo univ. profesor dr. Nikola Radojčić. Na predavanje, h kateremu je vstop prost, opozarjamo ljubljansko občinstvo.

* *Osrednja Zveza javnih nameščencev in vpokojencev* ima nujno sejo širšega odbora v torek dne 2. maja t. l. ob 20. uri v običajnem lokalu. Dnevni red: določitev občnega zbora in poročilo delegatov koalicije.

* *O higijeni ušesa* bo predaval danes dne 29. t. m. točno ob 8. uri v salonu hotela «Lloyd» v Ljubljani gospod dr. Ernst Dereani. Ker bo predavanje zelo poučno in zanimivo, vabi društvo «Soča» svoje člane in prijatelje društva k polnoštevilni udeležbi. Po predavanju poje pevski zbor Z. J. Ž. Vstop prost.

* *Gospod,* ki je v četrtek zvečer v dramskem gledališču kupil gledališki list in ni dobil preostanka nazaj, naj se o priliki zglasi pri dotičnem biljeterju.

Domače vesti

* **Kralj Aleksander v Ljubljani.** Na svojem potu v Pariz je prispel naš kralj v spremstvu dvornega ministra gosp. Jankovića s simplonskim ekspresom včeraj par minut pred 16. v Ljubljano. Na glavnem kolodvoru so se službeno javili pokrajinski namestnik Hribar, v odsotnosti divizijskega komandanta pomočnik pukovnik Bogičević ter policijski ravnatelj Guštin. Kralj, ki izvrstno izgleda, je ostal nekaj časa v svojem vagonu, potem pa je izstopil ter ljubeznjivo odzdravljal na spoštljive pozdrave občinstva. Po skoraj polurnem postanku je vlak krenil proti meji. Med občinstvom se je že bilo razvedelo, da potuje naš kralj skozi Ljubljano, in mahoma se ga je nabralo lepo število ob prelazih na Wilsonovi in Aleksandrovi cesti, v Tivoliju, v Nunski in Erjavčevi ulici. Tudi okna zgradb ob progi so bila naenkrat zasedena. Čakanje ni bilo zaman. Ob oknu drugega vagona se je kralj pokazal ter smehljaje z roko odzdravljal na navdušene pozdrave. se večkrat poklonil, salutiral in se ob Erjavčevi ulici še enkrat sklonil skozi okno in zamahnil nekolikokrat z roko v pozdrav.

* **Kralj pride zopet v Kamniške planine.** Kakor izvemo, se kralj pri povratku iz Pariza — najbrže okrog 10. maja — ustavi v Ljubljani, odkoder odide na lov v Kamniške planine. Lova se udeleži najbrž tudi princ Pavle, ki pride iz Zagreba. Dvorni maršalat je že dobil naročilo, da pripravi vse, kar je za lov potrebno.

* **Kralj v Zagrebu.** Na potu v Pariz je včeraj dopoldne kralj Aleksander v spremstvu princa Pavla in dvornega ministra Jankovića prispel v Zagreb, kjer sta ga pozdravila pokrajinski namestnik Demetrović in general Tucaković. Princ Pavle se je z avtomobilom odpeljal skozi mesto. Kralj pa je povabil med tem k sebi pokrajinskega namestnika in generala Tucakovića in se ž njima nad eno uro razgovarjal. Ob 13. uri je vlak nadaljeval pot proti Parizu.

* **Kraljeva poroka.** Po poročilih iz Beograda je odbor za slavnosti povodom kraljeve poroke definitivno določil ves program slavja. Po tem programu prično slavnosti v Beogradu dne 30. maja. Ob pol 6. popoldne se vrši slavnosten sprejem bodoče kraljice na savskem pristanišču, zvečer pa je v kazini velik simfoničen koncert. V sredo, dne 31. maja, bo na dvoru slavnosten sprejem deputacij, v Topčideru, na Kalimegdanu in pri Karagjorgjevem spomeniku velike ljudske veselice, v Košutnjaku pa nogometne in lahkoatletične tekme; zvečer slavnostna predstava v novem Narodnem gledališču, uprizori se Branka Nušića «Nahod», drama iz srbske zgodovine. V četrtek, dne 1. junija, svečana poroka v saborni cerkvi; dopoldne narodne in kulturne manifestacije; zvečer se mladi kraljevski par poda na svatbeno potovanje. Povodom kraljeve poroke se zgradi večje število okrašenih tribun z ložami in sedeži. Za sedeže na teh tribunah se je že doslej prijavilo nad 100.000 oseb.

* **Kralj Aleksander krstni boter.** Na Veliko soboto je bila v Sarajevu krščena novorojena hčerka tamošnjega trgovca Jove Jagodića. Jagodić je naprosil kralja Aleksandra, naj bi bil boter njegovi hčerki. Kralj je prošnji ugodil ter naročil generalu Milosavljeviću, naj ga zastopa pri krstu. Mali Nadeždi je kralj kot krstno darilo poklonil 12.000 kron.

* **Oficirski dar kralju.** Oficirski zbor naše vojske in mornarice je v zadnjem času pričel akcijo, da zbere vsoto sedem milijonov kron, s katero bi nabavil primeren poročni dar svojemu kralju. Ko je kralj Aleksander doznal za akcijo svojih oficirjev, sporočil jim je, da ga izredno veseli njihova ljubav, a da smatra to ljubav za najlepši dar, ki mu ga morejo pokloniti. V teh težkih časih pa jih prosi, da opuste svojo namero.

* **Strossmayer in knez Aleksander Karagjorgjević.** Kakor poročajo beograjski listi, bo djakovski škof Akšamović v prihodnjih dneh v dvorani Narodne skupščine predaval o delovanju škofa Strossmayerja s knezom Aleksandrom Karagjorgjevićem, dedom našega kralja, za ujedinjenje vseh Jugoslovanov. To predavanje bo zelo zanimivo, ker bo škof Akšamović z originalnimi dokumenti dokazal, kako so že naši dedi iz Hrvatske in Srbije pripravljali ujedinjenje Hrvatov in Srbov. Čisti dohodek predavanja je namenjen za spomenik «Neznanemu vojaku».

* **Zdravstveno stanje ministrskega predsednika Pašića** se je včeraj nekoliko poslabšalo in zato bolnik ni sprejel nobenih obiskov.

* **Brezpravnost Slovencev v Trstu.** V sredo popoldne je prišlo nekoliko mladeničev - fašistov v prodajalno šolskih potrebščin v Škednju pri Trstu, kjer se prodaja tudi «Edinost». Raztrgali so vse izvode «Edinosti» ter jih zažgali. Upravičeno vprašuje «Edinost»: Kje smo? Ali smo v deželi anarhije, kjer ni nobene oblasti, nobene avtoritete, ki bi znala in hotela ščititi osebo in lastnino državljanov?

* **Jugoslovanski izseljenci v Peruju za kulturne svrhe domovini.** Kakor poroča zagrebška «Riječ», so jugoslovanski izseljenci v južnoameriški republiki Peru zbrali znaten znesek dveh milijonov kron ter ga dali na razpolago zagrebškemu institutu za eksperimentalno patologijo za spopolnitev notranje uredbe instituta. Naši južnoameriški rojaki so s tem lepo posvedočili, kako jim je pri srcu razvoj naše mlade znanosti.

* **Odprto pismo Atanasija Ristića.** Kakor nam sporoča predsedstvo pokrajinske uprave, je le - to na željo vladnega svetnika dr. Vodopivca, kateremu Atanasije Ristić, bivši državni upravitelj Windischgrätzovega veleposestva v Planini, očita v svojem odprtem pismu, da je njegovo poročilo v zadevi Windischgrätz - Ristić mestoma direktno namenoma lažno, naprosilo državno pravdništvo, da uvede kazensko postopanje proti Atanasiju Ristiću.

* **Draginjske doklade aktivnim državnim nameščencem bodo vse izplačane dne 1. maja. Penzijonisti dobe diferenco za februar-marc najpozneje do 7. junija.**

* **Za redna profesorja na ljubljanski univerzi** sta imenovana dr. Lambert Ehrlich za komparativno veroznanstvo na teološki fakulteti in izredni prof. dr. K. Ozvald za pedagogiko na filozofski fakulteti.

* **Izpemembe v državni službi.** Kakor objavljajo «Službene Novine», so trajno upokojeni ravnatelja pri finančni deželni blagajni v Ljubljani Emanuel Josin in Rudolf Vesel, pri delegaciji finančnega ministrstva v Ljubljani pa računski nadsvetnik Josip Božič in računski svetnik Ivan Kovač.

* **Za ravnatelja elektrarne na Završnici** je imenovan Fran Vagaja, inženjer pri mestni elektrarni v Ljubljani. Dosedanjemu ravnatelju na Završnici inž. Dušanu Sernecu je bila služba odpovedana.

* **Razpust društva.** Podružnica v Šmarjeti na Dolenjskem «Slovenskega osrednjega čebelarskega društva za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko v Ljubljani» je razpuščena, ker že več let ne deluje in ker zaradi nezadostnega števila članov nima pogojev za pravni obstoj.

* **Pred kraljevim dohodom na Bled.** Z Bleda nam poročajo: Z veseljem pričakujemo letos Blejci prihoda kraljevske dvojice na Bled, saj upamo, da s tem dogodkom zaslovi Bled preko mej naše domovine. V kraljevskem gradu se z mrzlično naglico vrše razne adaptacije. Povpraševanje po stanovanjih je ogromno, a vseeno dobi se še po vilah lepih stanovanj. Mnogo preglavic nam pa bodo delale letos nad vse moje zanemarjene ceste. Cesta od blejskega kolodvora proti vasi Grad (glavna okrajna cesta) je v takem stanju, da je povprečno 20 cm blata. Cestarja ni videti. Da bi ne bilo denarja zato, nam ni umevno, ker prispevajo lesni trgovci za odsek ceste od hotela «Mangart» do postaje Bled od vsakega natovorjenega vagona 180 kron, kar izda na leto ogromno vsoto 500.000 K. Gosp. bivši poverjenik in sedaj cestni načelnik Jan se sicer izgovarja, da je tu zopet centralizem kriv, češ saj kasira ves ta denar Beograd, a mi temu ne verjamemo, ker pošilja račune za prispevke in iste tudi kasira g. Jan. Govori se, da se ta denar porablja za razna gorska pota komunikacija do blejskega zdravilišča pa se zanemarja. Potrebno je pa tudi, da občina z lepim zgledom spravi svoje ceste in drevorede še pravočasno v red. Gradbeno vodstvo prosimo, da poskrbi vsaj za cesto med postajama Lesce in Bled.

* **Zakon o orožništvu.** «Uradni list» pokrajinske uprave za Slovenijo objavlja v številki 43 «Zakon o orožnikih» ter «Zakon o orožniškem pokojninskem fondu».

* **Na izrednem občnem zboru Nabavljalne zadruge javnih nameščencev v Ljubljani,** ki se je vršil v Mestnem domu dne 27. aprila so bili izvoljeni v upravni odbor: Karl Urbančič, Josip Milavec, Andrej Šturm, Josip Nanut, Franc Rehberger in Miro Luznar, v nadzorstveni pa Adolf Ribnikar, dr. Šmajdek, Angel Šavnik, Ivan Benkovič, Leopold Primožič in Joško Beguš. Občni zbor, ki je potekel prav mirno, je pokazal, da se javni nameščenci prav malo zanimajo za svoje gospodarsko podjetje.

* **Slovenska rodbina iz Amerike.** Kakor poroča «Pravda», se mudi v Beogradu neka žena z dvema otrokoma. Je to Slovenka Marija Gaber, ki se z otroci vrača v domovino, mož pa je ostal v Ameriki, kjer dela v rudokopu. Prinesla je iz Amerike približno 5000 dinarjev kot prihranek dolgoletnega truda. Na meji pa so ji odvzeli denar in bila je kaznovana, ker je imela pri sebi več denarja, kakor je to dopustno po predpisih. Sedaj hodi v Beogradu okoli narodne skupščine in prosi pomoči. «Pravda» apelira na narodno skupščino, da ubogo ženo z otroci reši nesreče.

* **Škoda v Bitolju.** Po najnovejših podatkih znaša škoda, ki jo je utrpelo prebivalstvo v Bitolju vsled velike eksplozije 5 do 6, škoda na municiji pa 150 milijonov dinarjev.

* **Ukradeni venci «Smetane».** Na potu skozi Vojvodino je bilo praškemu pevskemu društvu «Smetana» ukradenih 10 vencev, ki so jih nameravali položiti v Beogradu na grob legionarjev. Vence so ukradli madžarski železničarji, a so bili pozneje najdeni in zopet vrnjeni «Smetani».

* **Smrtna nesreča.** V Kranju je triletni Vladko Semen prevrnil posodo vrele vode in dobil pri tem tako težke opeline, da jim je še istega dne podlegel.

* **Smrtna kosa.** V Trbovljah je umrla gospa Ida Moll, roj. Turnšek, soproga tamkajšnjega učitelja in vrlega narodnega delavca g. Oskarja Molla. Spoštovani rodbini naše iskreno sožalje! — V Mostah pri Ljubljani je umrla ga. Antonija Snoj, na Vrhniki, v starosti 84 let pa g. Jakob Buh. — V Beogradu je umrl v sredo učitelj v pok. Vasa Marković, oče dr. Bože Markovića, vseuč. profesorja in predsednika Jugoslovanske Matice, eden starih srbskih veteranov za nacionalno idejo in zmago demokracije.

* **Smrtna kosa.** V Cerknici je dne 26. aprila umrl tamkajšnji sodni kanclist g. Franc Winter. Bil je blaga duša in pri ljudstvu splošno priljubljen.

* **Eksplozija v čistilnici petroleja.** V četrtek dopoldne je prišlo v čistilnici petroleja pri Sv. Soboti poleg Trsta in sicer na veliki jadrnici «Graziosa» do hude eksplozije. Jadrnica je priplula iz Pirana po petrolej in bencin ter pristala ob pomolu. Ko so delavci naložili na ladjo že približno 600 vrčev bencina in petroleja, je slučajno zdrsnil nekemu delavcu vrč bencina iz rok ter padel v notranjost ladje. V tem hipu se je vnel bencin in petrolej. Nastala je eksplozija. Pomorščake je zračni pritisk vrgel v morje. Jadrnica je bila mahoma vsa v plamenu in se je kmalu potopila. En delavec je pri tem smrtno ponesrečil, pet pa jih je bilo težko ranjenih.

* **Dva vlaka trčila skupaj.** V noči od 26. na 27. aprila je osebni vlak iz Bosenskega Broda trčil pri Maglaju v tovorni vlak, ki je bil znatno poškodovan. Strojevodja Suk in trije potniki so bili ranjeni ter prepeljani v sarajev. bolnico.

* **S kolesom je trčil** včeraj v Mariboru 32letni Alojzij Spranger v nekega drugega kolesarja in se pri padcu tako poškodoval, da je moral iskati pomoči pri rešilni postaji.

* **Samomor poročnika.** V Novem Sadu se je ustrelil pešadijski poročnik Ivan Švarc. Prišel je zjutraj v vojašnico, oblekel paradno uniformo ter si iz službenega samokresa pognal kroglo v glavo. Na bataljonskega poveljnika je pred smrtjo naslovil pismo, v katerem mu sporoča, da je izvršil samomor, ker ne more več prenašati prepira med Srbi in Hrvati.

* **Utopljenca so potegnili te** dni iz Kamniške Bistrice in spoznali v njem Alojzija Vrhovnika iz Bakovnika pri Kamniku, ki je brez sledu izginil z doma in se ni več vrnil. Kako je zašel v vodo, ni znano.

* **Maščevanje zapuščene ljubice.** Mladenka Stanislava Popovič iz Kruševca je poskušala na pariškem kolodvoru usmrtiti tajnika našega poslaništva v Parizu Vukašina Životiča baš v trenutku, ko je izstopil iz Simplon-ekspresa, s katerim se je vrnil iz Beograda na svoje službeno mesto. Gospodična Popovič je streljala na Životiča iz revolverja ter ga zadela v desno ramo. Rana ni nevarna. Mladenka kakor tudi tajnik Životič sta bila odvedena na policijo, kjer je gdč. Popovič izjavila, da se je hotela maščevati nad svojim zaročencem, ki jo je zapustil ter se v Beogradu z drugo zaročil. Gospodično Popovič so odvedli v zapor.

* **Obsodba madžarskega vohuna.** Včeraj je bil pred zagrebškim sodiščem trgovec Aleksander Fürst, žid iz Palanke, obsojen na dva meseca strogega zapora, ker je leta 1921 v službi Madžarov poizvedoval, kake čete so došle v Zagreb.

* **Nepoboljšljiv vlomilec.** V Turadovo veletrgovino v Mariboru so bili že ponovno poizkušeni vlomi. Tako n. pr. dne 13. aprila in teden dni pozneje. Lastnik je dal zaradi tega svoje podjetje zastražiti. Tako se je ujel na limanice neki Vinko Gajšek, ki je prišel pravkar iz zapora in hotel vlomiti v Turadovo trgovino. Pri njem so našli celo vrsto vlomilskega orodja.

* **Vlomi v ptujski okolici** se v zadnjem času zelo množe. Tatovi imajo skomine zlasti po vinskih hramih. Tako je bil te dni izvršen vlom v klet župana Rodoveka in posestnikov Žunkoviča in Finžgarja. Tatovi so pokradli velike množine vina in žganja. Nekaj jih je po zaslugi orožnikov že pod ključem.

* **Mesar Filipič pred sodiščem.** Včeraj se je moral pred mariborskim sodiščem zagovarjati znani velemesar Filipič, ki je dajal pri prodaji mesa zlasti preveč kosti. Občinsko sodišče za pobijanje draginje ga je svoječasno obsodilo na zapor in denarno globo 50.000 dinarjev, a Filipič se je vsled poznejše ukinitve občinskih sodišč odtegnil kazni. Včerajšnja razprava je bila v svrho zaslišanja izvedencev preložena. V Mariboru vlada za ta proces veliko zanimanje.

* **Nemoralno življenje** je vodila v Mariboru 28letna Genovefa B. iz Libuš na Koroškem. Pri zaslišavanju je napovedala napačno ime in tudi napačno domovinsko občino, vsled česar je bila obsojena na osem dni zapora, nakar jo odpeljejo odgonskim potom v njeno domovinsko občino.

* **Sleparski verižnik.** V Mariboru je bil včeraj na zahtevo policijske oblasti v Koprivnici aretiran češkoslovaški državljan, Jan S., ki je prišel skozi Maribor z vagonom obdelanega kamna v Zagreb, kjer je pustil vagon, blago pa prodal v Koprivnici za 180.000 kron. Ko je kupec pozneje odprl vagon, je ugotovil, da je med obdelanim tudi mnogo navadnega kamenja. Jan S. jo je že hotel popihati čez mejo, a je bil še pravočasno zasačen in odpremljen v Koprivnico.

Gospodarstvo

NALOŽBE NAŠIH RAJFAJZNOVK V GRADCU.

Posojilnice sistema Reiffeisen, ki so bile članice graške Zveze imajo še svoje naložbe v Gradcu. Te naložbe je imenovana Zveza ponudila 14. septembra 1919. svojim bivšim članicam v izplačilo z dostavkom, da do 20. septembra 1919. naznanijo banko, na katero naj denar — nežigosane bankovce — pošlje. Teh pa ni bilo mogoče sprejeti, ker je finančno ministrstvo v Beogradu dne 28. decembra 1918. prepovedalo vsak uvoz bankovcev avstrijsko-ogrskega izvora.

Znano sedaj ni, ako je takrat avstrijska vlada izvoz papirnatega denarja dovolila ali je hotel graški Verband svoje bivše članice samo za nos voditi in se samo za izplačilo pripravljenega kazati. Ako je takšna prepoved od strani avstrije obstojala, tedaj bi moral Verband dostaviti, da hoče za prenos bankovcev izposlovati tudi dovoljenje pri svoji vladi in bi moral priporočati svojim nekdanjim članicam, naj enake korake podvzamejo pri svoji novi vladi.

Celjska Zadružna zveza je v imenu svojih članic naznanila v Gradec, da je prenos bankovcev prepovedan. Od tistega časa ni Verband več pisal, kako in kedaj hoče izplačati naložbe naših posojilnic.

Stvar se vleče do danes. Vsled izgube obresti od tistih v Gradcu ostalih naložb, so prišle vse te posojilnice v nevarnost, da propadejo, ker so zaradi tega pasivne. Juristi pravijo, da je nastal položaj teh posojilnic takšen vsled višje sile — torej ni nihče od posojilničnih upraviteljev kriv, če so prišle v opasen položaj. Vprašanje nastane pri celi stvari, kdo bo trpel škodo, ki je nastala zaradi odpadlih obresti in valutne razlike.

Ako se dožene, da Verband ni mogel vsled prepovedi naše vlade v mesecu septembru 1919. naših naložb izplačati, zadene krivda takratno našo vado. Zato bi bila tudi njena dolžnost, da nastalo krivico poravna, bodisi z brezobrestnim dolgotrajnim posojilom ali s podporo, kajti člani prizadetih posojilnic se bodo branili z vsemi sredstvi, plačati iz svojega žepa tako velike izgube. Ali naj vlagatelji trpijo škodo, če so v dobrem zaupanju naložili v posojilnice svoje prihranke?

Dolžnost poslancev vseh strank je, da posredujejo pri vladi in rešijo zadružništvo katastrofe. Pomisliti je treba, da v bližini propadle posojilnice za pol stoletja in še dalje ne bo nobena zadruga mogla nastati in uspevati, ker ljudje ne bodo zaupali. Ako se tem potom stvar ne da poravnati, bo seveda še sodišče moralo izreči odločilno besedo. Treba bi bilo, da se delegatje teh posojilnic nemudoma zberejo. Najpripravnejši kraj za sestanek bi bilo Celje, in sicer 7. maja dopoldne v kolodvorski restavraciji. Katera posojilnica se udeleži sestanka, naj to blagovoli naznaniti Simonu Potočniku, pos. v Čermožišah, p. Žetale pri Rogatcu.

TRŽNA POROČILA.

Zagreb, 27. aprila *(Žito.)* Promet omejen. Notira: pšenica (77 — 78 kg do 2 odst. primesi) 1650 — 1700 K, rž (71 do 72 kg do 8 odst.) 1240 — 1260 K, koruza, zdrava, čista, rumena 1200 — 1250 K, ječmen (61 — 62 kg) rešetan 1200 — 1260 K, oves, zdrav, rešetan, slavonski 1200 — 1230 K, moka št. 0 z vrečami 2350 — 2450 K, otrobi z vrečami 800 — 900 K. Vse cene za 100 kg postavno vagon vtovorna postaja.

= **Trgovinski odnošaji med Jugoslavijo in Avstrijo.** Graška trgovinska, obrtna in industrijska zbornica je v svrho zboljšanja trgovinskih odnošajev med Jugoslavijo in Avstrijo započela akcijo, da potom brezplačnega posredovanja privede avstrijske in jugoslovanske tvrdke v kupčijske stike.

= **Sadjarska šola v Mostaru.** Kmetijsko ministrstvo je otvorilo v Mostaru sadjarsko šolo, ki je prva te vrste v Hercegovini.

= **Tvornice kož v naši državi.** Tvornic kož je v Jugoslaviji 22 s skupno delniško glavnico 600 milijonov kron.

= **Nova tvornica čevljev v Sisku.** Tvorničarji čevljev v Pragi, bratje Bruml, prenesejo v doglednem času celo svojo tvorniško opremo iz Prage v Sisak, kjer se osnuje tvornica za čevlje.

= **Industrija v Srbiji** se lepo razvija. V Užicah se je osnovalo «Užiško industrijsko društvo» s svrho, da osnuje eno tvornico kož, eno tvornico za predelovanje lesa in po možnosti eno tvornico za predelovanje volne. Za sedaj znaša glavnica 1 milijon dinarjev, ki pa se bo še zvišala.

= **Novi menični blanketi.** Nova emisija meničnih blanketov bo izdana dne 1. maja za vso kraljevino. Zamenjava stare emisije se bo vršila v Srbiji in Crni gori do dne 1. septembra, dočim se bo v ostalih pokrajinah vršila do 1. junija.

= **Italija in prioritete južne železnice.** Dunajska «Börse» poroča, da je italijansko poslaništvo na Dunaju v imenu svoje vlade oficielno sporočilo upravi južne železnice, da se v kratkem pričnejo v Rimu zaključna pogajanja o definitivni ureditvi vseh južno železnico zadevajočih pravnih zadev. Italijanska vlada izjavlja v tem sporočilu, da bo sledil sporazum z imejitelji prioritet na osnovi ravnopravnosti vseh titrov. Italijanska vlada je torej voljna, ravnati z avstrijskimi prioritarji ravno tako kakor s francoskimi in italijanskimi. V nekem dopisu italijanskega poslaništva se imenuje kot baza pri pogajanjih odkupna vrednost prioritet v znesku 110 francoskih frankov.

= **Premikajoča se železniška tarifa v Avstriji.** Z Dunaja poročajo: Avstrijska vlada je izdelala načrt popolnoma nove blagovne in deloma reformirane osebne železniške tarife. Načrt je tako sestavljen, da se morejo postavke spremeniti in prilagoditi indeksu cen.

= **Deficit dunajske borze.** Po vesteh z Dunaja znaša deficit dunajske borze v tekočem letu 110 milijonov avstr. kron.

= **Na praškem pomladnem velikem sejmu** je razstavilo skupaj 2239 razstavljalcev, ki so zavzemali prostor 19.156 kvadrat. metrov. Med temi je bilo 2032 producentov, 39 manipulantov in 168 grosistov. Iz Češke jih je bilo 1937, iz Moravske in Slezije 158, iz Slovaške 31, iz evropskih držav 112 in 1 iz Amerike.

= **Obtok bankovcev v Československi** je po izkazu bančnega urada dne 23. aprila v predhodnem tednu zmanjšal za 93,052.000 na 9,,704,161.000 Kč.

= **Obtok bankovcev v Madžarski.** Po izkazu madžarskega notnega instituta z dne 23. aprila se je znižal v predhodnem tednu obtok bankovcev v Madžarski za 100,195.825 na 29,,872,549.994 Km.

= **Uvoz gradbenega materiala v Italijo carine prost.** Kakor poročajo iz Rima, je italijanska vlada dovolila carinc prost uvoz vsega materiala za različne stavbe in kovinskih proizvodov za gradnjo brodov.

= **Francoska zunanja trgovina.** Po «Havasu» objavljena uradna statistika francoske zunanje trgovine za prve 3 mesece 1922 izkazuje: uvoza v vrednosti 5,,226,673.000 frankov za 11,956.217 ton in izvoza v vrednosti 5,,368,721.000 frankov za 4,674.456 ton. Proti prvim 3 mesecem 1921 izkazuje uvoz zmanjšanje vrednosti za 629,329.000 frankov in zvišanje ton za 2,041.788; izvoz izkazuje zmanjšanje vrednosti za 204,964.000 frankov, oziroma povišanje ton za vsoto 661.507. Vrednost izvoza v prvih treh mesecih 1922 je torej za 142,048.000 frankov večja, nego vrednost uvoza.

Borza

Zagreb, *devize:* Berlin 25.25 — 26. Bukarešt 55, Milan 370 — 390, London 306 — 325, Newyork 69 — 70.50, Pariz 650 — 693.75, Praga 139 — 148, Švica 1375 — 1400, Dunaj 0.92 — 0.95, Varšava 2 — 2.25, Budimpešta 9.50 — 9.75. *valute:* dolar 68.50 — 69.50, 20 K v zlatu 200, napoleoni 200, marke 27 — 28, leji 55.50, lire 383 — 386.

Banka za Primorje 165.
Trg. obrtna banka 61.50 — 62
Brodska banka 93.
Hrvat. eskomptna banka 192 — 197.
Jadranska banka 300 — 315.
Jugoslovenska banka 119.25 — 120
Ljub. kreditna banka 240.
Slavenska banka 124.
Praštediona 1240 — 1250.
Rečka pučka banka 108.
Slovenska eskomptna banka 170.
Srpska banka 184 — 185.
Eksploatacija drva 145.
Dubrovniška parob. družba 1425.
Goranin 165.
Narodna šumska industrija 140 — 142.
Našička industrija drva 125.
Gutman 320.
Slavonija 120 — 123.
Union 740.
Ljub. strojne tovarne 205.
Trbov. premog. družba 260 — 261.

Beograd, *devize:* Berlin 25.20, Budimpešta 9.85, Bukarešt 54, Rim 370, London 305, Newyork 68.50, Pariz 640, Praga 139 — 140, Dunaj 0.95.

Dunaj, *devize:* Zagreb 26.97 — 27.03, Beograd 107.88 — 108.12, Berlin 28.30 — 28.40, Budimpešta 10.52 — 10.58, London 352.25 — 352.75, Milan 421.70 — 422.30, Newyork 7981.50 — 7993.50, Pariz 732.50 — 733.50, Praga 153.90 — 154.10, Sofija 57.20 — 57,30, Varšava 1.94 — 1.98, Curih 1548.75 — 1551.25; *valute:* dolarji 7939.50 — 7943.50, levi 56.35 — 56.45, marke 28.55 — 28.65, funti 351.25 — 351.75, franc. franki 731.50 — 732.50, lire 419.70 — 420.30, dinarji 107.68 — 107.92, poljske marke 1.91 — 1.95, leji 56.44 — 56.56, švic. franki 1547.25 — 1549.75, češke krone 153.65 — 153.85, madž. krone 10.57 — 10.63.

Praga, *devize:* Berlin 18.17½ — 18.57½, Curih 1005.50 — 1009.50, Milan 275 — 277, Pariz 475.50 — 477.50, London 227.75 — 229.75, Newyork 51.20 — 51.80, Beograd 67 — 68, Sofija 36.85 — 37.65, Dunaj 0.56½ — 0.76½, Varšava 1.15 — 1.35, Budimpešta 6.60 — 7.00; *valute:* marke 18.17½ — 18.57½, švic. franki 1000.50 — 1004.50, lire 273 — 275, franc. franki 472.50 — 474.50, funti 226.75 — 228.75, dolarji 50.95 — 51.55, dinarji 67 — 68, levi 35.60 — 36.40, avstrij. krone žig. 0.61 — 0.81, poljske marke 1.15 — 1.35, madž. krone 6.60 — 7.00.

Curih: Berlin 1.79, Newyork 514, London 22.74, Pariz 47.35, Milan 27.30, Praga 9.97, Budimpešta 0.66, Zagreb 1.80, Varšava 0.13, Dunaj 0.06⁹/₆, avstrij. žig. krone 0.06⁷/₈.

Berlin: Italija 1498.10 — 1501.90, London 1253.40 — 1256.60, Newyork 282.39 — 283.11, Pariz 2586.76 — 2593.25, Švica 5483.10 — 5496.90, Dunaj 3.65½ — 3.69½, Praga 551.30 — 552.70, Budimpešta 36.40 — 36.50, Zagreb 95, Sofija 203.70 — 204.30.

Odgovorni urednik Fr. Brozović.
Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra».

BRANISLAV NUŠIĆ:

Devetstopetnajsto

Tragedija naroda.

49

«Kaj živina?» si rekel, «prav nič boljši nismo, če hočeš resnico vedeti. Vidiš z nami hodi, bije se, vleče, trpi in molči. Vidi, kako mora biti. Nič ne pomaga, molči in trpi. Imel sem volička, rožnega volička, ni bil žival, brat mi je bil. Doma hranitelj, tukaj moj prijatelj.

«Pa kje je zdaj?»

«Zadela ga je krogla v bok. Pade, pa mu je težko zame, vzdihuje, še vedno me gleda in se solzi.»

Prideva do vrat, kjer sem malo poprej potrkal. Stopiva na veliko dvorišče, kjer so že umivali vozove. Za vrati precej prostrana zgradba, zidovi ometani z blatom, toda nad njimi je dobra streha, obečajoča suhoto pod seboj.

Gospodar je živino izgnal iz hleva, boječ se, da ne bi drugo jutro tudi ona prostovoljno ali neprostovoljno krenila z nami na pot.

Skozi dvokrilna vrata je prihajal sveži vonj gnoja in blagodejna toplota živinskega hleva.

Vsi smo z veseljem ogledovali svoje novo pribežališče. Prezrli smo tistih par lukenj v zidu in velik kup gnoja, preko katerega smo morali v skokih, da smo našli suh prostorček. Toda kjer si mislil, da najdeš slamo, se je vdrla noga v gnojnico. E dobro, samo da je streha.

Treba je čimprej poiskati mesta, ker že prihajajo novi gostje. Naše tovore spustimo na tla in se razidemo po dvorišču, da poiščemo kaj primernega za očiščevanje hleva. Košček razbite petrolejske svetilke, ostanke strešinega žleba, vse smo pridno pobirali in začeli čistiti, koliko je bilo pač mogoče. Samo da očistimo gornjo plast, spodaj je gotovo suho. Podgane so iz svojih lukenj gotovo z nezadovoljstvom motrile naše početje in svoje nove goste, preko katerih bodo morale nocoj skakati, da pridejo do živinskega blata.

Komaj smo iznosili nekaj plasti gnoja, smo pričeli iskati prostora, kamor smo znesli vse svoje stvari in zapalili ogenj. Vsakdo je z veseljem pozdravljal svoj prostorček. V trenutku so bile pripravljene postelje, plahta na tleh, pod glavo sveženj. Žene in starci so ostali za varuhe, mi pa smo se razšli po vasi, da dobimo žganja in kaj za pod zob.

Zvečerilo se je, v hlevu so veselo plapolali naši ognji. Zadovoljni smo sedeli poleg njih, se sezuvali in greli prezeble noge. Kuhala se je večerja, cvrla slanina nataknjena na nož, živahen razgovor se je razpredel med nami.

Vedno novi gosti prihajajo, če jim ne ugaja, se napotijo dalje, toda večinoma se vračajo in kesajo, da so zamudili priliko, ker je že drug zavzel njih prostor. Skozi luknje zaveje hladen veter, po eni strani se greješ, po drugi te zebe. Hitro skočimo kvišku, zabašemo v luknje gnoj, cunje ali seno, karkoli je pač kdo mogel. Treba je samo premisliti, kako smo preživeli noč v Liplanu in kakšne nas pričakujejo na Crnovljevskem klancu.

Vojak, prihajajoč baš s fronte s sedlom in bisagami na rokah, se približa ognjem ter prične pripovedovati.

«E dobro je, naši zapuščajo kačaniško postajo in se umikajo proti Ferizoviću. Bolgari se spuščajo z višin v dolino in tam bomo bili odločilno bitko.»

Nikogar ni ta vest posebno ganila. Iz globine hleva pa se oglasi človek, ves čas je že naporno kašljal:

«Da, vse je res kar pravi.»

«Kako da ne?» se razjezi narednik in položi svoje stvari poleg ognja. Vi meščani mislite...»

Njegovemu nasprotniku zopet poide sapa in ko ga mine, nadaljuje:

«Ničesar ne mislimo mi, meščani. Nihče izmed nas ne misli, tudi ne vprašamo, kaj mislimo. Samo lagati nočemo več. Če bi se ne bili toliko časa lagali, bi moja družina ne postala suženj Avstrijcev. Ti najbrže hočeš, da ti verujem in me ujamejo.»

«Tega nisem rekel, toda mogla bi moravska divizija...»

«Le počakaj», nadaljuje, ko ga zopet kašelj nekoliko mine. «Povej ti meni, greš jutri z nami v Prizren ali ne?»

«Odidem.»

«Potem pa ne govori.»

«Toda, zakaj obupavati?»

«E, zato prijatelj. Če bi bilo vse res, kar pripoveduješ ti, bi jaz jutri ne šel v Prizren, ampak bi ostal lepo v Štimni ter opazoval boj.»

Narednik obmolkne.

Ko smo povečerjali, prične umirati razgovor, polegli smo poleg ognjev le roka, ožarjena od ognja se še izproži, kakor bi se dvigale tajinstvene roke in segale v gosti mrak.

Zunaj je zavladal mraz, mrzel veter brije in veje skozi slabo zamašene luknje. Kadarkoli se odpro vrata in pritisne tudi v hlev, zagodrnja vsa naselbina: (Dalje prihodnjič.)

Vremensko poročilo

Ljublana, 28 aprila 1922. Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	755·1	13·6	jug. zap.	več jasno	10·0
Ljubljana	14.	756·6	16·6	"	več obl.	—
Ljubljana	21.	759·0	10·0	brezvetra	dež	—
Zagreb	7.	752·8	15·0	"	več obl.	—
Beograd	7.	757·6	15·0	sev. vzh.	več jasno	—
Dunaj	7.	756·9	6·0	zapad	"	2·0
Praga	7.	—	—	—	"	—
Inomost	7.	756·9	1·0	brezvetra	oblačno	18·0

V Ljubljani barometer nestan., temper. visoka. Solnce vzhaja ob 4·49, zahaja ob 19·07.

†

Po dolgi in mučni bolezni je danes v Gospodu zaspala gospa

Ida Moll

učiteljica v Trbovljah

Pogreb nje in njene, z radostjo pričakovane hčerke, bo v nedeljo ob 3. uri popoldne.

Trajen spomin nepozabni dobri ženi, mamici in sorodnici.

Trbovlje, dne 28. aprila 1922.

Oskar Moll, učitelj-soprog in **sorodniki.**

Mlad zasebni uradnik

z akademsko naobrazbo išče seznanja z **gospodično ali damo,** tudi z dežele, **ki je popolnoma samostojna gospodarica kakega večjega posestva ali drugega podjetja.** Korespondenco je nasloviti pod šifro „**Uradnik**" na upravništvo «Jutra». Absolutna tajnost zajamčena pod častjo. 1217

Proda se

13 hl žganja tropinovca 48°
380 l „ droženke 58° ter
300 do 400 hl sortiranega vina.

Kje, pové **Martin Herga, Sv. Lenart, pošta Vel. Nedelja.** 1215

Velika auto-delavnica in garaža JOSIP JUG

sprejema vsakovrstna popravila od najmanjših do generalnih popravil. Postrežba točna, dela zajamčena. 330

Maribor, Tržaška cesta 16.

Pletenine,

raznovrstne, damske majice in bluze, jope, otr. perilo, gamaše, dokolenice, sviterje, čepice itd. lastnega izdelka priporoča 1120

Pletenine CIRIL VAJL, Kranj.

Sukno

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri

A. & E. Skabernè,

Ljubljana, Mestni trg št. 10. 816a

75 delnic Pivovarne Laško

se proda. Le obvezno ponudbo z navedbo najugodnejšega kurza je poslati pod šifro «Laško» upravi tega lista. 1140

Zahtevajte

v kavarnah, gostilnah, brivnicah in javnih lokalih

„JUTRO"

!

Naznanjam čestitim damam, da sem ravnokar dobila **veliko novo tovarniško zalogo** najnovejših **damskih in dekliških slamnikov** vrst **Tagal, Pikot in Lisere,** ter vabim čestite dame na ogled.

Najnovejše tovarniške cene. Prosim, ne zamudite ugodne prilike!

Modni salon Alojzija Vivod-Mozetič

Ljubljana, Pred škofijo 21, II. nadstr., poleg magistrata.

Sprejemam damske klobuke v popravilo. 1213

Kompanjon

z večjim kapitalom za Ljubljano se išče v svrho otvoritve trgovine z mešanim blagom in deželnimi pridelki ter z vinom in žganjem na debelo. Prostor na razpolago v lastni hiši. Nasloviti je pod **„Ugodnost"** na upravništvo **„Jutra".** 1196

Jadranska montanska družba

Brzojavi: „Montana". **d. z o. z.** **Telefon št. 9.**

Ljubljana, Zvonarska ulica 5 (J)

Prodaja in kupuje na debelo: **Vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko.** **Import.** **Eksport.** 78

Ustanovljeno leta 1896. **Ustanovljeno leta 1896.**

Mednarodni transporti

Antonio Biancheri & Comp., Postojna

Centrala: **Ponteba.** 728

Podružnice: **Postojna** (Poštni predal 17), **Villach** (Poštni predal 51). — Agenture: **Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.**

Odprema vsake vrste blaga.

Specialna odprema živil, žive in zaklane živine v katerikoli kraj.

Naročajte in širite sledeče

leposlovne knjige:

Milčinski: Drobiž. Humoreske. Broš. D 10·—, vez. D 13·—, poštnina D 1·—.
D. Fajgelj: Tik za fronto. Broš. D 10·—, vez. D 13·—, poštnina D —·75.
A. Novačan: Veleja. Broš. D 7·—, vez. D 10·—, poštnina D —·75.
Anatole France-Debeljak: Pingvinski otok. Roman. Cena broš. D 11·—, vez. D 14·—, po pošti pripor. D 1·— več.
Dostojevskij-Levstik: Besi. Roman v IV. delih. Broš. D 13·—, vezano D 18·—, po pošti D 2·— več.
Goncourt-Pastuškin: Dekle Eliza. Roman. Broš. D 5·—, vez. D 7·—, po pošti D —·60 več.
Cervantes-Sorli: Tri novele. Broš. D 4·—, vez. D 6·—, po pošti D —·50 več.
Barbusse: Ogenj. Vojni roman. Broširan D 18·—, vezan D 22·—, po pošti D 1·— več.
Shakespeare-Župančič: Sen kresne noči. Broš. D 8·—, vez. D 11·—, po pošti D —·50 več.
Macbeth. Broš. D 8·—, vez. D 11·—, poštnina D —·75 več.
Ante Debeljak: Solnce in sence. Broširano D 4·—, vezano D 7·—, po pošti D —·50 več.
Cankarjev Zbornik. Uredil dr. Glonar. Broš. D 18·—, vezano D 21·—, po pošti D 1·— več.
Simon Jenko: Zbrani spisi, D. 11·—, po pošti D 1·50 več.

Knjige se naročajo pri založništvu: **Tiskovna zadruga v Ljubljani Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.**

Mali oglasi

Beseda do 20 besed: Din. 3·—, vsakih nadaljnjih 5 besed 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanja, ženitbe do 20 besed 5 Din., vsakih nadaljnjih 5 besed 2 Din. — Plača se naprej. (Lahko tudi v znamkah.) Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanju priložena znamka za odgovor.

Službe

Poslovodja, 1106

sedaj vodeč večjo tvrdko na deželi, želi s 1. junijem ali po dogovoru nastopiti enako mesto. Cenjene dopise pod «Marljivost» na upr. «Jutra».

Več tesarjev in tesarskih preddelavcev

sprejme takoj Ivan Zakotnik, mestni tesarski mojster, parna žaga, Ljubljana, Dunajska cesta 46. 1148

Prodam

Zlata damska ura

z zlato zapestnico se ceno proda. Vpraša se v upravi «Jutra». 80/a

Stoli, 1206

380 komadov iz bukovega lesa, strojeni kot orehov les, se ugodno prodajo. Naslov pové uprava «Jutra».

Kleparski stroj

(Rollmaschine), popolnoma nov, se ugodno proda. Sposoben tudi za večjo ključavničarsko obrt. Poizvé se v upravi «Jutra». 1191

Več dreves,

uporabnih za strešne konstrukcije ali rezanje desk, se proda po jako ugodni ceni. Vprašati pri Malahovsky, Cesta na Kodeljevo 3.

Zaboji

večjih obsegov, dobro izdelani, so stalno in ceno naprodaj pri The Rex, Ljubljana, Gradišče 10. 1134

Kompletna 1164

naprava za žaganje in sekanje drv, obstoječa iz krožne žage, elektromotorja 6½ HP., stroja za sekanje drv z vsemi pripadajočimi pritiklinami, se proda za Din 23.000. Naslov v upravi «Jutra».

Nepremičnine

Hišo 1216

z enim ali dvema stanovanji, z majhnim vrtom v Ljubljani ali bližnji okolici (Moste, Vič, Šiška) s takoj prostim stanovanjem, se kupi. Ponudbe pod „Takoj do 150.000" na Anončno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Razno

Vsa krojaška dela

se sprejme po najnižji ceni, obleke po najnovejšem kroju izdeluje po 600 K. Sprejme se tudi vsa konfekcijska dela po najnižjih konkurenčnih cenah pri Antonu Jarcu, Ljubljana, Poljanska c. 21. 1189

Državno zdravilišče Rogaška Slatina.

Sezija: maj — september.

Zdatni popusti v pred- in poseziji! 1214 Pojasnila daje ravnateljstvo zdravilišča.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana,

Brzojavni naslov: **Kredit Ljubljana** **Prešernova ulica 50, v lastnem poslopju.** **Telefon št. 40 in 457**

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.